

ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК СУЧАСНА ФОРМА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Автором досліджено проблеми підприємництва та його функції в умовах сучасного господарювання.

Ключові слова: підприємництво, функції, інновації, франчайзинг.

Abstract

The author investigates the problems of entrepreneurship and its functions in conditions of modern economy.

Keywords: entrepreneurship, functions, innovations, franchising.

Вступ

Підприємництво це певна форма економічної поведінки, а також ініціативно-самостійна господарська (комерційна) діяльність юридичних або фізичних осіб. Підприємництво визначається як особлива форма діяльності, може започатковуватися та функціонувати у будь-яких її видах (виробнича діяльність, торгівельна діяльність, надання послуг тощо).

Дослідження проблем підприємництва розкрито у багатьох працях вітчизняних учених, зокрема, С.Ф. Покропивного, Ю.Є. Губені, Л.В. Мусіяки, Б.М. Андрушкіна. А.П. Кисельова, так і зарубіжних – А. Сміт, Ж.-Б. Сея, А. Маршала та ін.

Звертаючи увагу на сучасні зміни в економіці України, виникає потреба дослідження функції підприємництва, а також його вплив на ринкові взаємовідносини.

Метою статті є дослідження функцій підприємництва загалом та дослідження підприємництва в Україні.

Основна частина

Шляхом підвищення ефективності функціонування та його розвитку підприємство має намір отримання прибутку. Основними характеристиками підприємця як особа яка безпосередньо асоціюється з підприємницькою діяльністю є здатність упроваджувати новаторські ідеї та розпізнавати потреби ринку.

Сутність підприємництва представлена у двох основних площинах – правовій та економічній.

Правова площина – це провадження бізнесу згідно із чинним законодавством і врегулювання спірних ситуацій, які виникають у процесі підприємницької діяльності.

Економічна як процес підприємницької діяльності.

Підприємець – це особа яка поєднує в собі новаторські та комерційні здібності для розвитку нових видів і методів виробництва, реалізує свою здатність до праці шляхом самостійної, на власний ризик діяльності з метою отримання прибутку.

Адвокат та експерт з теорії інновації Дж. Шумпетера, П. Друкер визначив підприємство як здатність до інновацій та створення способів задоволення потреб. Він визнав, що підприємство стало більш конкурентоспроможною формою діяльності. Спеціальним інструментом для підприємства мають бути інновації. [1, с. 14-26].

В.Сизоненко пояснює підприємництво як розвиток інноваційної ідеї в процесі самоорганізації та саморозвитку підприємства у взаємодії з внутрішнім і зовнішнім середовищем його функціонування [2, с.50].

З.Варналій обумовлює, що підприємництво – це господарська поведінка підприємців з організації виробництва з метою отримання прибутку та соціального ефекту [3, с.35].

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика організаційно-правових форм підприємницької діяльності [7,8,9]

Організаційно-правова форма	Сутнісно-змістова характеристика	Організаційно-економічні та соціальні	
		Переваги	Недоліки
Одноосібна власність	Підприємство, власником якого є фізична особа або сім'я	<ul style="list-style-type: none"> • Простота заснування • Повна самостійність, свобода та оперативність дій підприємця • Максимально можливі спонукальні мотиви до ефективного господарювання • Гарантоване збереження комерційних таємниць 	<ul style="list-style-type: none"> • Труднощі із залученням великих інвестицій та одержанням кредитів • Повна відповідальність за борги • Неможливість спеціалізованого менеджменту • Невизначеність терміну функціонування
Господарське товариство (партнерство)	Об'єднання власних капіталів кількох фізичних або юридичних осіб за умов: однакового розподілу ризику і прибутку; спільного контролю результатів бізнесу; безпосередньої участі в здійсненні діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • Широкі можливості виробничої та комерційної діяльності • Збільшення фінансової незалежності й дієздатності • Велика свобода дій та більша продуманість управлінських рішень • Можливість залучення до управління товариством професійних менеджерів 	<ul style="list-style-type: none"> • Загроза окремим партнерам через солідарну відповідальність, тобто можливість банкрутства через професійну некомпетентність одного з партнерів • Збільшення ймовірності господарського ризику через недостатню передбачуваність процесу та результатів діяльності
Корпорація (акціонерне товариство)	Підприємство, власниками якого є акціонери, котрі мають обмежену відповідальність (у розмірі свого внеску в акціонерний капітал) і розпоряджаються прибутком	<ul style="list-style-type: none"> • Реальна можливість залучення необхідних інвестицій • Більша можливість постійного нарощування обсягів виробництва чи послуг • Існування тільки обмеженої відповідальності акціонерів • Постійний (тривалий) характер функціонування 	<ul style="list-style-type: none"> • Найявність розбіжностей між правом власності і функцією контролю діяльності • Сплата більших податків через оподаткування спочатку прибутку, а потім одержуваних дивідендів • Існування потенційної можливості посадових осіб впливати на діяльність корпорації у власних інтересах

С.Покропивний і В.Колот зазначають визначення підприємництва як ініціативної господарсько-фінансової діяльності громадян, спрямованої на отримання прибутку, яка здійснюється від свого імені, на власний ризик і під свою особисту майнову відповідальність [4, с.7].

М.Малік й О.Шпикуляк стверджують, що підприємництво – діяльність на основі поєднання інтересу, засобів, матеріалів, праці [5, с.138].

Роль підприємництва в розвитку суспільства можна висвітлити через функції, які воно виконує. Й.Шумпетер обґрунтував декілька функцій підприємництва: революціонізацію й раціоналізацію

виробництва, загальноекономічну функцію та функцію господарсько-політичного середовища [6, с.138].

Одна із важливих форм підприємницької діяльності є франчайзинг. Франчайзинг означає надавати право на виробництво або збут продукції. Як особлива форма господарювання він полягає в наступному: франчайзодавець (незалежна фірма), яка виготовляє продукцію, франчайзоотримувач, підприємство якому передають право використовувати свій товарний знак в обмін виготовляти та продавати продукцію франчайзодавця. [10].

Першим завданням в Україні є створення організаційно-економічних передумов активізації підприємницької діяльності. Державна політика щодо активізації підприємницької діяльності має передбачати:

- Створення умов для зовнішньоекономічної діяльності; практична реалізація державної системи підтримки напрямків підприємництва.
- Стабілізація економічної та політичної ситуації; зміцнення національної грошової одиниці; зниження інфляції до мінімальних меж.

Для України на сьогоднішній день особливо актуальним є розробка та реалізація обґрунтованої на ефективній державній політиці підтримки розвитку малого бізнесу.

За даними офіційної статистики у сфері малого підприємництва в Україні налічувалось 1,63 млн. фізичних осіб-підприємців. [11]. Їх частка у загальній кількості зареєстрованих суб'єктів господарювання складає 82,6%. 80% усіх зайнятих в різних секторах господарської діяльності в Україні відносяться до сектора малого та середнього підприємництва, з яких 48 % – зайняті в малому підприємстві, а 32% – в середньому.

Найбільша кількість малих і середніх підприємств традиційно зосереджена в найбільших промислових регіонах країни: м. Києві – 25,4 %, Дніпропетровській – 11,2 %, Донецькій – 6,8 %, Харківській – 6,7 %, Львівській – 5,5 %, Київській – 5,5 %, Одеській – 5,2 % областях [11].

Мале підприємництво є структурним елементом ринкової економіки будь-якої країни. В системі ринкових відносин розвиток малого підприємництва вважається одним із вагомих умов економічного зростання, важливим чинником оптимізації та структуризації ринків, забезпечення еластичності попиту і пропозиції, мобілізації основної маси національних ресурсів, збереження національного відтворювального ринкового потенціалу. Історично і логічно цей сектор економіки відіграв роль необхідної передумови створення ринкового середовища [12].

Висновки

Дослідження підприємництва має багату історію. Учені розглядали його залежно від соціально-економічного й політичного середовища діяльності підприємців. Звертаючи увагу на обставини, які на них впливали, виділяють відповідні функції підприємства. Необхідність виконувати моральні, економічні, соціально-цивільні функції відобрає сучасні реалії становлення та виживання підприємництва в умовах конкурентного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Друкер П. Рынок: как войти в лидеры. Практика и принципы / П. Друкер. – М. ; С. Пб., 1992. – 350с.
2. Підприємництво. Нові форми господарювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ortikomt.narod.ru/Kurs_lekcij/Economics/111.html.
3. Економічна енциклопедія : у 3 т. – К. : Академія, 2001. – Т. 2. – 848 с.
4. 4. Васильєва Л. М. Поняття і сутність підприємництва [Електронний ресурс] / Л. М. Васильєва. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vddau/2010_1/pdf/38.pdf.
5. 5. Сизоненко В. Теорія підприємництва: здобутки і проблеми дослідження / В. Сизоненко // Економіка України. – 2002. – № 9. – С. 45–50.
6. Стратегічне управління підприємницькою діяльністю в умовах сталого розвитку / [Н. Ю. Кубіній, О. В. Щелкунова, Р. В. Коломієць, В. І. Дідик] // Наук. вісник Ужгород. ун-ту. Серія: Економіка. – Ужгород, 2005. – Вип. 17. – С. 135–140.
7. Господарське товариство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_131191_harakteristika-gospodarskih-tovaristv.htmlh

8. Одноосібна власність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1400091441995/menedzhment/odnoosibne_volodinnya_yogo_perevagi_nedoliki
9. Порівняльна характеристика підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studies.in.ua/bzakon/80-65-porvnyalna-harakteristika-obyednan-pdpriyemstv.html>
10. Сарахман О. Про ефективність підприємницької діяльності в регіоні / О. Сарахман // Регіональна економіка. – 2014. – № 1. – С. 177-182.
11. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва : стат. зб-к / за ред. М.С. Кузнецової. – Київ : Державна служба статистики України, 2016. – 514 с.
12. Підприємство в Україні: проблеми становлення і розвитку / М.І. Долішній, М.А. Козоріз, В.П. Мікловда, Л.С. Даниленко. – Ужгород : Карпати, 1997. – 363 с

Лисюк Жанна Вікторівна — студентка групи МФК-16б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, zhanna.lysyuk@gmail.com

Науковий керівник: Фурик Василь Григорович — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Zhanna V. Lysyuk - student of the MFK-16b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Supervisor: Vasily G. Furik – Associate professor, Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia